EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 9.8.2024
COM(2024) 999 final/2 -
DOWNGRADED ON 18.9.2024

2024/0207 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega esitatakse soovitused parandusmeetmete kohta, mille eesmärk on kõrvaldada 2024. aastal Ungaris Schengeni *acquis*' teatavate sätete kohaldamise hindamise käigus leitud tõsised puudused põhiõiguste järgimisel piirihalduse ja tagasisaatmise valdkonnas

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Komisjoni ja liikmesriikide ekspertidest koosnev rühm, mida toetasid ELi asutuste ja organite[1] vaatlejad, viis Ungaris läbi Schengeni perioodilise hindamise vastavalt nõukogu määruse (EL) 2022/922[2] (mis käsitleb Schengeni *acquis*' kohaldamise kontrollimiseks hindamis- ja järelevalvemehhanismi kehtestamist ja toimimist) artikli 4 lõike 1 punktile b, aastate 2020–2024 mitmeaastasele hindamisprogrammile[3] ning 2024. aasta hindamisprogrammile[4]. Hindamise käigus kontrolliti, kuidas Ungari on rakendanud Schengeni *acquis*'d piirihalduse, tagasisaatmise, viisade, politseikoostöö, suuremahuliste IT-süsteemide (Schengeni infosüsteem) ja andmekaitse valdkonnas. Kontrolliti ka, kuidas Ungaris järgitakse Schengeni *acquis*' kohaldamisel põhiõigusi.

Hindamise lõpus teatati Ungarile, et Schengeni *acquis*' teatavate sätete kohaldamises leiti nõukogu määruse (EL) 2022/922 artikli 2 punkti 10 kohaseid tõsiseid puudusi, nimelt juurdepääsu puudumine varjupaigamenetlustele ning *tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte* ja direktiivis 2008/115 sätestatud tagatiste järgimata jätmine, mis on viinud kollektiivsete väljasaatmisteni. Kooskõlas nõukogu määruse (EL) 2022/922 artikli 22 lõigetega 2 ja 3 võttis komisjon 9. augustil 2024 vastu hindamisaruande,[5] milles esitatakse hindamise käigus leitud tõsiste puudustega seotud järeldused ja hinnangud. Nagu on sätestatud määruse 2022/922 rakendamiseks kasutatavas Schengeni hindamise juhendis,[6] sisaldab käesolev hindamisaruanne ainult neid leide, mille põhjal tehti kindlaks tõsised puudused. Ungari täieliku hindamise tulemused, välja arvatud leitud tõsised puudused, esitatakse põhjalikus hindamisaruandes kooskõlas määruse (EL) 2022/922 artikliga 20.

Käesolev ettepanek sisaldab soovitusi parandusmeetmete kohta, mida tuleb võtta komisjoni 9. augustil 2024 vastu võetud aruandes esitatud tõsiste puuduste kõrvaldamiseks.

• Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega

Soovituste eesmärk on rakendada nõuetekohaselt ja tulemuslikult asjaomases poliitikavaldkonnas kehtivaid sätteid.

• Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega

Soovitused ei ole seotud muude oluliste liidu tegevuspõhimõtetega.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Nõukogu 9. juuni 2022. aasta määruse (EL) 2022/922 (mis käsitleb Schengeni *acquis*' kohaldamise kontrollimiseks hindamis- ja järelevalvemehhanismi kehtestamist ja toimimist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1053/2013) artikli 22 lõige 4.

---

1 Frontex, Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, eu-LISA, Europol ja Euroopa Andmekaitseinspektor.

2 Nõukogu 9. juuni 2022. aasta määrus (EL) 2022/922, mis käsitleb Schengeni *acquis*' kohaldamise kontrollimiseks hindamis- ja järelevalvemehhanismi kehtestamist ja toimimist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1053/2013 (ELT L 160, 15.6.2022).

3 C(2019) 3692.

4 C(2023) 5300.

5 C(2024) 9000.

6 C(2023) 6790 final, lk 42.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Nõukogu määruse (EL) 2022/922 artikli 22 lõikes 4 on konkreetselt nõutud, et komisjon esitaks nõukogule ettepaneku võtta vastu soovitused parandusmeetmete kohta, mille abil hindamise käigus leitud tõsised puudused kõrvaldada. Liidu tasandi meetmed on vajalikud liikmesriikide vastastikuse usalduse tugevdamiseks ja liidu tasandil parema koordineerimise tagamiseks, et liikmesriigid kohaldaksid kõiki Schengeni õigusnorme nõuetekohaselt ja tulemuslikult.

- **Proportsionaalsus**

Nõukogu määruse (EL) 2022/922 artikli 22 lõige 4 peegeldab nõukogu erivolitusi vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala piires liidu poliitika rakendamise vastastikusel hindamisel. Seda silmas pidades on käesolev nõukogu rakendusotsuse ettepanek taotletava eesmärgiga proportsionaalne.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei kohaldata

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Vastavalt nõukogu määruse (EL) 2022/922 artikli 30 lõikele 3 ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011 artiklile 8 tuleb 14 päeva jooksul pärast seda, kui komisjon on hindamisaruande vastu võtnud, hindamisaruanne esitada Schengeni komiteele sellelt arvamuse saamiseks.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ei kohaldata

- **Mõjuhinnang**

Ei kohaldata

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ei kohaldata

- **Põhiõigused**

Hindamise käigus võeti arvesse põhiõiguste kaitset Schengeni *acquis*’ kohaldamisel.

4. MÕJU EELARVELE

Ei kohaldata

5. MUU TEAVE

Ei kohaldata

2024/0207 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega esitatakse soovitused parandusmeetmete kohta, mille eesmärk on kõrvaldada 2024. aastal Ungaris Schengeni *acquis*' teatavate sätete kohaldamise hindamise käigus leitud tõsised puudused põhiõiguste järgimisel piirihalduse ja tagasisaatmise valdkonnas

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 9. juuni 2022. aasta määrust (EL) 2022/922, mis käsitleb Schengeni *acquis*' kohaldamise kontrollimiseks hindamis- ja järelevalvemehhanismi kehtestamist ja toimimist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1053/2013,[7] eelkõige selle artikli 22 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Sisepiirikontrollita Schengeni ala toimimine sõltub sellest, kui tõhusalt ja tulemuslikult liikmesriigid Schengeni *acquis*'d kohaldavad. Kõnealune *acquis* sisaldab välispiiride valdkonna meetmeid, sisepiirikontrolli puudumist kompenseerivaid meetmeid ja tugevat järelevalveraamistikku, mis üheskoos tugevdavad vaba liikumist ning tagavad kõrgetasemelise turvalisuse, õiguse ja põhiõiguste, sealhulgas isikuandmete kaitse.

(2) Komisjoni ja liikmesriikide ekspertidest koosnev rühm, mida toetasid ELi asutuste ja organite[8] vaatlejad, viis Ungaris läbi Schengeni perioodilise hindamise vastavalt nõukogu määruse (EL) 2022/922 artikli 4 lõike 1 punktile b, aastate 2020–2024 mitmeaastasele hindamisprogrammile[9] ning 2024. aasta hindamisprogrammile[10]. Hindamise käigus kontrolliti, kuidas Ungari on rakendanud Schengeni *acquis*'d piirihalduse, tagasisaatmise, viisade, politseikoostöö, suuremahuliste IT-süsteemide (Schengeni infosüsteem) ja andmekaitse valdkonnas. Schengeni hindamise käigus kontrollitakse tähelepanelikult ka põhiõiguste järgimist Schengeni *acquis*' kohaldamisel.

(3) Pärast viimast hindamist 2019. aastal on Ungari tegevuskeskkond piirkonna rände- ja julgeolekuriskide muutumise tõttu märkimisväärselt muutunud. Kuigi rändesurve Lääne-Balkani rändeteel on endiselt suur, on surve Ungari-Serbia piiril viimastel kuudel vähenenud. Peale selle on Venemaa provotseerimata ja põhjendamatu agressioonisõda Ukraina vastu avaldanud ulatuslikku mõju Ungarile ja Schengeni alale tervikuna, mille tõttu on vaja suurendada valvsust Euroopa integreeritud piirihalduses, et vähendada julgeolekuriske ja kaitsta Schengeni ala terviklikkust.

---

7 ELT L 160, 15.6.2022, lk 1.

8 Frontex, Europol, eu-LISA, Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet ja Euroopa Andmekaitseinspektor.

9 C(2019) 3692.

10 C(2023) 5300.

(4) 2024. aastal Ungaris tehtud Schengeni hindamise käigus leiti teatavate Schengeni *acquis*' sätete kohaldamises tõsiseid puudusi põhiõiguste järgimisel piirihalduse ja tagasisaatmise valdkonnas. Nõukogule teatati sellest 4. juulil 2024. Aruande esialgne tekst saadeti Ungari ametiasutustele 11. juulil 2024 ja nende märkused saadi 19. juulil 2024. 9. augustil 2024 võeti komisjoni rakendusotsusega C(2024) 9000 vastu neid tõsiseid puudusi käsitlev aruanne.

(5) Tuleks esitada soovitused parandusmeetmete kohta, mille Ungari peab võtma, et leitud tõsised puudused viivitamata kõrvaldada. Arvestades leidude laadi, püsivust ja vajadust need kiiresti kõrvaldada, peetakse kõiki soovitusi ühtviisi prioriteetseks.

(6) Nõukogu määruse (EL) nr 2022/922 artikli 22 lõike 6 kohaselt peaks Ungari ühe kuu jooksul alates käesoleva otsuse vastuvõtmisest koostama tegevuskava, mille alusel kõik soovitused rakendada ja hindamisaruandes nimetatud tõsised puudused kõrvaldada. Ungari peaks esitama kõnealuse tegevuskava selle piisavuse hindamiseks komisjonile ja nõukogule. Ungari peaks andma komisjonile ja nõukogule oma tegevuskava rakendamise kohta aru iga kahe kuu tagant alates kuupäevast, mil saadi teade tegevuskavale antud hinnangu kättesaamise kohta, ning kuni komisjon leiab, et kõik soovitused on täielikult rakendatud.

(7) Kooskõlas määruse (EL) 2022/922 artikli 22 lõikega 7 peaks rühm soovituste rakendamisel tehtud edusammude kontrollimiseks tegema korduskülastuse, mis tuleks korraldada hiljemalt üks aasta pärast hindamise kuupäeva.

(8) Need soovitused ei piira meetmeid, mida Ungari peab võtma, et täita kohtuasjades C-808/18[11], C-823/21[12] ja C-123/22[13] tehtud Euroopa Kohtu otsuseid, ning mille täitmist komisjon jälgib kooskõlas kehtestatud menetlustega.

(9) Käesolev otsus edastatakse Euroopa Parlamendile ja liikmesriikide parlamentidele,

SOOVITAB JÄRGMIST:

Ungari peaks:

1. lõpetama kooskõlas määruse (EL) 2016/399[14] artiklitega 3 ja 4 ning direktiivi 2008/115[15] artikli 4 lõikega 4, artikliga 5, artikli 6 lõikega 1, artikli 12 lõikega 1 ja artikliga 13 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitega 18 ja 47 tava saata välja ebaseaduslikult Ungarisse sisenenud või seal ebaseaduslikult viibivad kolmandate riikide kodanikud, sealhulgas need kodanikud, kes on väljendanud kavatsust taotleda rahvusvahelist kaitset, et tagada kolmandate riikide kodanikele, kes seda Ungari territooriumil, muu hulgas piiril, taotlevad, rahvusvaheline kaitse;

---

11 Euroopa Kohtu 17. detsembri 2020. aasta otsus kohtuasjas C-808/18, komisjon *vs* Ungari, ECLI:EU:C:2020:1029.

12 Euroopa Kohtu 22. juuni 2023. aasta otsus kohtuasjas C-823/21, komisjon *vs* Ungari, ECLI:EU:C:2023:504.

13 Euroopa Kohtu 13. juuni 2024. aasta otsus kohtuasjas C-123/22, komisjon *vs* Ungari, ECLI:EU:C:2024:493.

14 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/399, 9. märts 2016, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieeskirjad) (ELT L 77, 23.3.2016).

15 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ, ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT L 348, 24.12.2008).

2. muutma siseriiklikke õigusakte ja haldustava, et anda riigi ametiasutustele õigus suunata rahvusvahelist kaitset taotlevad kolmandate riikide kodanikud Ungari territooriumil asuvatesse asjaomastesse asutustesse, ja täita nii kohustusi, mis tulenevad Schengeni piirieeskirjade artiklitest 3 ja 4 koostoimes harta artikliga 18;

3. muutma kooskõlas direktiivi 2008/115 artikliga 5, artikli 6 lõikega 1, artikli 12 lõikega 1 ja artikliga 13 koostoimes harta artikliga 47 siseriiklikke õigusakte ja haldustava, et tagada, et kolmandate riikide kodanike suhtes, keda ei ole ebaseadusliku piiriületuse tõttu kinni peetud, kuid kes viibivad Ungari territooriumil ebaseaduslikult ja vastavad tagasisaatmisotsuse tingimustele, tehakse tagasisaatmisotsus pärast individuaalset hindamist, järgides seejuures *tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet*;

4. võtma vajalikud meetmed, et tagada *tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte* täielik järgimine kolmandate riikide kodanike puhul, kes on välispiiril kinni peetud pärast ebaseaduslikku piiriületust, nagu on nõutud direktiivi 2008/115 artikli 4 lõike 4 punktis b ning Schengeni piirieeskirjade artiklites 3 ja 4 koostoimes harta artiklitega 19 ja 47.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja